

ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩලය - 2024

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 මතය

ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩලයේ (“මණ්ඩලය”) 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ ආදායම් ප්‍රකාශනය, වියවීමේ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ තොරතුරු ද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්වලින් සමන්විත 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මණ්ඩලයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 මතය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, මණ්ඩලය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය මණ්ඩලය ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා මණ්ඩලයේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

මණ්ඩලයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, මණ්ඩලයේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභැරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් මණ්ඩලයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකි තාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත;

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ මණ්ඩලයේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ මණ්ඩලයේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, මණ්ඩලය ක්‍රියා කර ඇති බව,

- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.5.1 ලැබිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට ආයෝජන මණ්ඩලයේ අනුමත ව්‍යවසායන්ගෙන් ලැබිය යුතු වාර්ෂික ගාස්තුව, බිම් කුලිය, ගොඩනැගිලි කුලිය ඇතුළත් මුළු ණි මුදල රු.1,843,503,223 ක් විය. මෙය පෙර වර්ෂයේ අනුරූප මුදලට සාපේක්ෂව සියයට 25 ක වැඩිවීමක් නියෝජනය කරනු ලබයි. ඉන් රු.383,815,599 ක මුදලක් වර්ෂ හතරකට වැඩි කාලයක් ණිව පැවතුණි. මණ්ඩලයේ ඉඩමෙහි පවතින ව්‍යවසායන්ගෙන් ගෙවිය යුතු ණි මුදල් රු.777,003,690 ක් වූ අතර ඉන් රු.314,827,372 ක්, එනම් සියයට 41 ක් එක් ව්‍යවසායකට අදාළව පැවතුණි. තවද, ව්‍යාපාර මෙහෙයුම් දැනටමත් නවතා ඇති ආයෝජකයින් 419 දෙනෙකුගෙන් බිම් කුලිය, වාර්ෂික ගාස්තුව සහ ගොඩනැගිලි කුලිය වූ රු.292,308,353 ක් ණිව පැවතුණි.</p>	<p>සියලුම ණි මුදල් එකතු කිරීමේ ක්‍රියා පටිපාටි මුදල් අංශය විසින් ගෙන ඇති අතර, මෙම ණි මුදල් සම්බන්ධයෙන් ඉදිරි ක්‍රියාමාර්ග සඳහා මණ්ඩලයේ අධීක්ෂණ කටයුතු අංශය සහ නීති අංශය වෙත යොමු කර ඇති බව.</p> <p>මෙම ණි මුදල් පියවීම සඳහා කිසිදු තැන්පතුවක් නොමැති බැවින් සහ ණි මුදල් එකතු කිරීම සඳහා සියලු ක්‍රියා පටිපාටි අනුගමනය කිරීමෙන් පසු අවලංගු කරන ලද ව්‍යාපෘතිවල අයකර ගත නොහැකි මුදල් කපා හැරීමට පියවර ගනු ලබන බව.</p>	<p>ණි ශේෂ අයකර ගැනීමට පියවර ගත යුතුය.</p>
<p>(ආ) සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ ආයෝජන මණ්ඩලයේ අනුමත ව්‍යවසායන්ගෙන් ලැබිය යුතු වාර්ෂික ගාස්තු සඳහා භානිකරණය වෙනුවෙන් වූ ප්‍රතිපාදනය රු.356,283,938 ක් වූ අතර ඉන් රු.350,318,468 ක් වූ අගයක් ප්‍රාග්ධන අලාභ ලෙස සටහන් කර තිබුණි. කෙසේ නමුත්, මෙම ණි ශේෂයන් අයකර ගැනීමට මණ්ඩලය පියවර ගෙන නොතිබුණි.</p>	<p>සටහන් කර ගත් බව.</p>	<p>වාර්ෂික ගාස්තු සඳහා වූ ණි ශේෂයන් අයකර ගැනීමට පියවර ගත යුතුය.</p>

(ඇ) ලැබිය යුතු හිඟ විවිධ ආදායම් රු.58,471,296 ක් වූ අතර ඉන් එක් ව්‍යවසායකුගෙන් ලැබිය යුතු මුදල රු.37,412,573 ක් වර්ෂ පහකට වැඩි කාලයක් අයකර නොගෙන හිඟව පැවතුනි.

මෙම ගැටළුව කඩිනමින් විසඳීමට අවශ්‍ය පියවර ගන්නා ලෙස ජනතා වතු සංවර්ධන මණ්ඩලයට (JEDB) උපදෙස් දෙන ලෙස මුදල් අමාත්‍යාංශයේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් (ආයතනික කටයුතු අංශය) විසින් වැවිලි හා ප්‍රජා යටිතල පහසුකම් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්වරයාට දැනුම් දී තිබෙන බව. තවද, විගණන සහ කළමනාකරණ කමිටුව විසින් උපදෙස් ලබා දී ඇති පරිදි, ණය පියවීම සඳහා ඉඩමක් අත්පත් කර ගැනීමේදී, අදාළ වටිනාකමට සරිලන පරිදි ඉඩමක් අත්පත් කර ගැනීම සහ ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩලයේ කාර්යයන් සඳහා ඵලදායී ලෙස භාවිතා කළ හැකි බව සහතික කිරීමට පියවර ගනු ලබන බව.

වර්ෂ පහකට වැඩි ගෙවිය යුතු ශේෂය අයකර ගැනීමට වහාම පියවර ගත යුතුය.

1.5.2 ගෙවිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට උපවිත වියදම් රු.154,723,217 ක් වූ අතර ඉන් නෛතික සහ වෘත්තීය ගාස්තුවලට අදාළ රු.18,715,705 ක මුදලක් වසර දෙකකට වැඩි කාලයක් පියවා නොතිබුණි.	මණ්ඩලයේ නීති අංශයේ තොරතුරු මත පදනම්ව නෛතික සහ වෘත්තීය සේවා ගාස්තු සඳහා ප්‍රතිපාදන සලසා ඇත. නමුත් ගෙවීම් කිරීමට අදාළ අනුමැතිය ලබා දී නොමැත. මෙම ගැටළුව 2025 මූල්‍ය වර්ෂය තුළ විසඳනු ලබන අතර තීරණය මත පදනම්ව අදාළ ගැලපීම් සිදු කරනු ලබන බව.	උපවිත වියදම් නිසි කාල සීමාව තුළ පියවිය යුතු අතර අදාළ බලධාරීන්ගේ අනුමැතිය ඇතිව ප්‍රතිපාදන සිදු කළ යුතුය.

1.6 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 1980 අංක 47 දරන ජාතික පාරිසරික පනතේ 23අ වගන්තිය	පනතේ විධිවිධානවලට අනුකූලව, මණ්ඩලය විසින් පොදු අපජල පවිත්‍රාගාරයක් (CWWTP) ඇති සෑම කලාපයක් සඳහාම වලංගු පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍රයක් (EPL) ලබා ගත යුතුය. කෙසේ නමුත්, මණ්ඩලයේ කලාප අටක් සඳහා පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍රය අලුත් කර නොතිබුණි.	1992 වර්ෂයේ සිට, නම් කරන ලද කලාප තුළ පිහිටා ඇති කර්මාන්ත සඳහා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය (CEA) සමඟ අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් එකඟ වූ ගිවිසුමක් මත පදනම්ව මණ්ඩලය විසින් පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍ර (EPL) සෘජුවම නිකුත් කර ඇති අතර ඒ සඳහා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ එකඟතාවය අවශ්‍ය නොවන බව.	ජාතික පරිසර පනතට අනුකූලව නියමිත දිනට බලපත්‍ර අලුත් කළ යුතුය.

පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම සඳහා ඔවුන්ගේ එකඟතාවය අවශ්‍ය බව වර්තමානයේදී මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් දැනුම් දී තිබෙන බව.

මෙම කරුණ සාකච්ඡා කරන ලද අතර ආයෝජන මණ්ඩලය සහ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය අතර අවබෝධතා ගිවිසුමක් (MOU) හරහා එම කටයුතු විධිමත් කිරීමට එකඟ වූ බව.

ඒ අනුව, 2025 අප්‍රේල් 28 වන දින ආයෝජන මණ්ඩලය මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සමඟ කෙටුම්පත් අවබෝධතා ගිවිසුමක් සාකච්ඡා කර තිබුණු අතර දැනට ඔවුන්ගේ ප්‍රතිචාරය බලාපොරොත්තුවෙන් සිටින බව.

(ආ) 1992 අංක 49 දරන මහ කොළඹ ආර්ථික කොමිෂන් සභා පනතට කරන ලද සංශෝධනයේ ඇතුළත් 20අ වගන්තිය

ජාතික පාරිසරික පනත යටතේ වූ බලතල, කාර්ය හෝ කර්තව්‍ය කිසිවක්, ඒ පනත යටතේ සංස්ථාපනය කර ඇති මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය (CEA) විමසා සහ ඒ අධිකාරියේ එකඟතාවය ඇතිව මිස, මණ්ඩලය විසින් ක්‍රියාවේ යෙදීම, කිරීම හෝ ඉටු කිරීම නොකළ යුතුය. කෙසේ නමුත්, 2025 මාර්තු 11 වන විටත් කලාප/උද්‍යාන 10 ක ක්‍රියාත්මක වන ව්‍යවසායන් 210 ක් සඳහා අවශ්‍ය පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමට පෙර මණ්ඩලය විසින් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ අවශ්‍ය එකඟතාවය ලබාගෙන නොතිබුණි.

කටුනායක, බියගම සහ කොග්ගල කලාප හැර අනෙකුත් සියලුම කලාපවල පිහිටි සියලුම කර්මාන්ත සඳහා පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම සඳහා ආයෝජන මණ්ඩලය විසින් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ එකඟතාවය ලබා ගෙන තිබුණු බව.

පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමට පෙර මහ කොළඹ ආර්ථික කොමිෂන් සභා පනත ප්‍රකාරව පියවර ගත යුතුය.

(ඇ) 2021 නොවැම්බර් 16 දිනැති අංක 01/2021 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර චක්‍රලේඛය - රජය සතු ව්‍යවසායයන් සඳහා වන මෙහෙයුම් අත්පොත

(i)	3.1 සහ වගන්තිය	3.2	<p>මහා භාණ්ඩාගාරයෙන් අනුමැතිය ලබා ගැනීමකින් තොරව, සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ මණ්ඩලය විසින් සේවකයින් සඳහා රු.453,747,557 ක දීමනා ගෙවා තිබුණි.</p> <p>තවද, "ශ්‍රී ලංකා ආයෝජන මණ්ඩලයේ දීමනා, ගෙවීම් සහ සේවක ප්‍රතිලාභ යෝජනා ක්‍රම විධිමත් කිරීම" යන කරුණ මත පදනම්ව, රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුවේ (පීඊඩී) අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් විසින් 2025 ජුනි 23 දිනැති අංක PED/P/BOI/3/6(i) දරන ලිපියට අනුව, සේවක දිරි දීමනා යෝජනා ක්‍රමයේ අවසාන කෙටුම්පත, මණ්ඩලය විසින් අනුමැතිය සඳහා රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු වුවත්, එම ලේඛන 2025 ඔක්තෝබර් 01 දින වන විටත් රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ලබා දී නොතිබුණි.</p>	<p>2020 වර්ෂයේ සිට මෙම කාරණය සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුවේ, භාණ්ඩාගාර ලේකම්ගේ සහ රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුවේ අනුමැතිය සඳහා යොමු කරන ලද නමුත් තවමත් විසඳී නොමැති බව.</p> <p>වර්තමානයේදී, ආයෝජන මණ්ඩලය කාර්යසාධනය වැඩි දියුණු කිරීම අරමුණු කරගත් වර්ෂ දෙකක ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් විෂය කරුණු පිළිබඳ විශේෂඥයින්ගේ සහාය ඇතිව සකස් කරමින් සිටින බව. මෙම සැලැස්මේ ප්‍රධාන අංගයක් ලෙස දර්ශක පාදක කාර්යසාධන කළමනාකරණය (metric based performance management) හඳුන්වා දෙනු ලබන අතර එය ආයෝජන මණ්ඩලයේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වෙත අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලබන බව. එම වර්ෂ දෙකක ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සඳහා අනුමැතිය ලැබුණු පසු, කාර්යසාධනය පදනම් කරගත් දිරි දීමනා යෝජනා ක්‍රමයක් සමඟින් විස්තීර්ණ කාර්යසාධන කළමනාකරණ පද්ධතියක් සකස් කරනු ලබන බව.</p>	<p>වක්‍රලේඛ මාර්ගෝපදේශ යන්ට අනුකූලව භාණ්ඩාගාරයේ අනුමැතිය ලබා ගත යුතුය.</p>
(ii)	6.6 වගන්තිය		<p>සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා වූ මණ්ඩලයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, දින 79 ක ප්‍රමාදයක් සහිතව 2025 මැයි 19 වන දින විගණකාධිපතිවරයා වෙත ඉදිරිපත් කර තිබුණි.</p>	<p>2022 වර්ෂය දක්වා මණ්ඩලයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන නියමිත දිනට හෝ ඊට පෙර ඉදිරිපත් කර ඇති බව. IMAS පද්ධතිය තුළින් කාර්යයන් ඉටු කිරීම අසාර්ථක වීම හේතුවෙන් මෙම පරිචය පවත්වාගෙන යාමට ප්‍රධාන වශයෙන් බාධාවක් වී තිබුණු බව. 2024 ජුනි මාසයේදී Oracle පද්ධතිය ස්ථාපිත කිරීමෙන් පද්ධතිය සිදු වූ බාධාව විසඳා ඇති බව. මාස හයක් පුරාවට අතපසු වී තිබුණු වැඩ, එදිනෙදා මෙහෙයුම් කටයුතු අඛණ්ඩව සිදු කරගෙන යන අතරතුර</p>	<p>වක්‍රලේඛයට අනුකූලව නියමිත දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමට පියවර ගත යුතුය.</p>

ප්‍රමාදයකින් තොරව Oracle වෙත ඇතුළත් කිරීම සිදු කර ඇති බව. Oracle පද්ධතිය තුළ සැසඳුම් ක්‍රියාවලීන් සහ වාර්තාකරණ ව්‍යුහයන් තවමත් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින බව. මෙම හේතු, 2024 වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමට සෘජුවම බලපා ඇති බව.

(ඇ) පීටීඩී අංක 01/2024 හා 2024 පෙබරවාරි 28 දිනැති රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වක්‍රලේඛය

(i) 5.1 ඡේදය	සේවක සුභසාධන සංගම්වලට හෝ මරණ සඳහා වූ පරිත්‍යාග, දරුවන් සඳහා වූ ශිෂ්‍යත්ව සහ එවැනි සමාන අරමුණු ඇතිව සිදු කරනු ලබන වෙනත් ආකාරයේ සුභසාධනය ආශ්‍රිත ක්‍රියාකාරකම් සඳහා මණ්ඩලයේ අරමුදල් මාරු නොකළ යුතුය. කෙසේ නමුත්, ඊට පටහැනිව, 2024 වර්ෂය තුළ රු.5,205,120 ක මුදලක්, අවමංගල්‍ය ආධාර ලෙස මණ්ඩලය විසින් ගෙවා තිබුණි.	අවමංගල්‍ය ආධාර සපයනු ලබන්නේ මණ්ඩලය විසින්ම නොව, මණ්ඩලයේ ස්ථීර සේවකයින් වන සියලුම සාමාජිකයින්ගෙන් දායක මුදල් එකතු කරනු ලබන, දායකත්ව අවමංගල්‍ය ආධාර යෝජනා ක්‍රමයක් මඟින් බව හා සාමාජිකයෙකුගේ, ඔවුන්ගේ කලත්‍රයාගේ, අවිවාහක දරුවන්ගේ හෝ සාමාජිකයාගේ හෝ ඔවුන්ගේ කලත්‍රයාගේ දෙමව්පියන්ගේ මරණයකදී ආධාර ලබා දීම සිදු කරන බව.	එකී වක්‍රලේඛයට පටහැනිව මණ්ඩලයේ අරමුදල් මාරු නොකළ යුතුය.
(ii) 12.1 ඡේදය	සියලු ආකාරයේ අනුග්‍රාහකත්වයන්, පරිත්‍යාග, ආයතනික සමාජ වගකීම් වියදම් සහ ව්‍යාපාර ආශ්‍රිත නොවන ප්‍රවර්ධන වියදම් අත්හිටුවා තිබියදී මහනුවර ඇසල පෙරහැර සඳහා ශ්‍රී දළදා මාලිගාවේ මාධ්‍ය සහ විශේෂ ව්‍යාපෘති කාර්යාංශය විසින් සිදු කර තිබුණු ඉල්ලීමට අනුව මණ්ඩලය විසින් රු.3,000,000 ක මුදලක් වැය කර තිබුණි.	ආයෝජන ප්‍රවර්ධන රාජ්‍ය අමාත්‍යවරයාගේ ඉල්ලීම පරිදි, ජනාධිපති ලේකම්වරයාගේ එකඟතාවය ඇතිව 2024 මහනුවර ඇසල පෙරහැර සඳහා යොදා ගැනීම සඳහා ශ්‍රී දළදා මාලිගාවට රු.3,000,000 ක මුදලක් පරිත්‍යාග කිරීමට මණ්ඩලය අනුමැතිය ලබා දී ඇති බව. අදාළ අනුමැතීන් සහ ඉල්ලීම් කළ ලේඛන ඉදිරිපත් කර ඇති බව.	මණ්ඩලය එකී වක්‍රලේඛයට අනුකූල විය යුතුය.
(ඉ) අගෝස්තු 2007 - උපදේශන සේවා ආයතනයක් තෝරා ගැනීම සහ යොදවා ගැනීම සම්බන්ධයෙන්	තරඟකාරී ක්‍රියාවලියක් හරහා හෝ උපදේශකයින්ගේ දිගු ලැයිස්තුවක් සකස් කිරීමෙන් පසුව උපදේශන සේවා සංවිධානයක් තෝරා ගත	මණ්ඩලයේ නිර්දේශය මත ඒකාබද්ධ ගිණුම්කරණ පද්ධතිය සඳහා උපදේශක තෝරා ගන්නා ලද බව. නව පද්ධති ව්‍යාපෘතිය අධීක්ෂණය කිරීම, නිර්දේශ	ජාතික ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ යන්ට අනුකූලව,

වූ ජාතික ප්‍රසම්පාදන නියෝජ්‍යායතනයේ මාර්ගෝපදේශයේ 3.2 සහ 3.5 වගන්ති

යුතුය. කෙසේ නමුත්, 2014 දී කිසිදු ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලියක් අනුගමනය කිරීමකින් තොරව ඒකාබද්ධ ගිණුම්කරණ මෘදුකාංග පද්ධතිය සඳහා උපදේශකවරයා ලෙස එක් සමාගමක් පත් කර තිබුණි.

කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ සේවකයන් පුහුණු කිරීම සඳහා E & Y හෝ සුදුසුකම් ලත් වෙනත් සුදුසු උපදේශකයෙකු තෝරා ගැනීමට මණ්ඩලය 2013 ජුනි මාසයේදී අනුමැතිය ලබා දී ඇති බව.

ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලියක් හරහා උපදේශකවරයෙකු තෝරා ගත යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.3,818,668,483 ක අතිරික්තයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ අතිරික්තය රු.4,101,719,525 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.283,051,042 ක පිරිහීමක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම පිරිහීමට, මූල්‍ය ආදායම රු.812,243,302 කින් අඩුවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) 1978 අංක 4 දරන ආයෝජන මණ්ඩල පනතේ 3(ඇ) වගන්තියට අනුව, විදේශ ආයෝජන දිරිමත් කිරීම සහ ප්‍රවර්ධනය කිරීම, මණ්ඩලයේ ප්‍රධාන අරමුණුවලින් එකක් වන අතර ව්‍යාපෘති තත්ත්ව වාර්තාවට අනුව, කලාප තුළ සහ ඉන් පිටත ආයෝජන ව්‍යාපෘතිවලට අදාළ ගිවිසුම් 2,707 ක එකතුවක් 1978 ජනවාරි 01 සිට 2024 දෙසැම්බර් 31 දක්වා බලාත්මකව පැවතුනි. මෙම මුළු ගිවිසුම් අතරින්, 2024 දෙසැම්බර් 31 වන විට ඇ. ඩොලර් මිලියන 4,797.28 ක ඇස්තමේන්තුගත විදේශ ආයෝජන වටිනාකමක් සහිත ව්‍යාපෘති 556 ක් අපේක්ෂා කර තිබුණි. කෙසේ නමුත්, මෙම ආයෝජන සැබවින්ම ලැබී තිබේද නැද්ද යන්න සහතික කිරීම සඳහා මණ්ඩලය සතුව තොරතුරු නොතිබුණි.</p>	<p>ආයෝජන මණ්ඩලය විවිධ මූලාශ්‍රවලින් තම ව්‍යවසායන්හි උපලබ්ධි වූ ආයෝජන (විදේශීය/දේශීය) අගයන් පහත පරිදි එකතු කරනු ලබන බව:</p> <p>(i) පර්යේෂණ අංශයේ සංඛ්‍යාලේඛන ඒකකය විසින් පවත්වන ලද සෘජු විදේශ ආයෝජන/දේශීය ආයෝජන සමීක්ෂණය.</p> <p>(ii) අධීක්ෂණ අංශය විසින් එකතු කරන ලද ද්වි-වාර්ෂික වාර්තා හරහා කොටස් හිමිකම් සම්බන්ධ විස්තර.</p> <p>(iii) ASYWORLD පද්ධතියේ ආනයන දත්ත හරහා සිදු කළ ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ ආනයනයන්. එබැවින්, ආයෝජන පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගැනීමේ හැකියාව ව්‍යවසායන්ගෙන් ලැබෙන ප්‍රතිචාර මත රඳා පවතින අතර තොරතුරු නිතර යාවත්කාලීන කරනු ලබන බව.</p>	<p>වාර්තාකරණ අවශ්‍යතා සහ කාලීනව දත්ත ඉදිරිපත් කිරීමේ වැදගත්කම පිළිබඳව ව්‍යවසායන් වෙත මග පෙන්වීම ලබා දීම සහ ගිවිසුමේ නියමයන් දැනුම් දීම, එමඟින් සමස්ත දත්ත ගුණාත්මකභාවය වැඩිදියුණු කිරීම සහ ව්‍යවසායන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරීක්ෂා කළ යුතුය.</p>
<p>(ආ) 2024 දෙසැම්බර් 31 වන විට, සාමාන්‍ය ව්‍යාපෘති 19 කින් රු. 94,614,054 ක් සහ විශේෂ ව්‍යාපෘති වලින් රු. 228,956,908 ක් වර්ෂ තුනක් පුරාවට නොනිමි ප්‍රාග්ධන</p>	<p>සාමාන්‍ය ව්‍යාපෘති - ඉදිකිරීම් කටයුතු තවමත් කෙරෙමින් පවතින බව. මෙම ව්‍යාපෘතිය අවසන් කළ පසු, මෙම මුදල ප්‍රාග්ධනික කළ හැකි බව.</p>	<p>ව්‍යාපෘති සම්පූර්ණ කිරීමට පියවර ගත යුතුය.</p>

වැඩ ලෙස පැවති අතර මණ්ඩලය මෙම ව්‍යාපෘතිවල වත්මන් තත්ත්වය, ප්‍රමාණවත් ලෙස අධීක්ෂණය කර නොතිබුණි.

විශේෂ ව්‍යාපෘති - අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී මුදල් කපා හැරීමට හෝ ප්‍රාග්ධනික කිරීමට පියවර ගනු ලබන බව.

(ඇ) සුබෝපහෝගී විලා 40 කින් සමන්විත හෝටල් ව්‍යාපෘතියක් සංවර්ධනය කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සමාගමක් සමඟ 2012 ජනවාරි 19 වන දින මණ්ඩලය විසින් ප්‍රධාන ගිවිසුමකට එළඹ ඇති අතර, එහි අවම වශයෙන් රු.600,000,000 ක ආයෝජනයක් ඇතුළත් වේ. මෙම ව්‍යාපෘතිය 2012 ජනවාරි 19 වන දින සිට ආරම්භ වන වර්ෂ 50 ක බදු කාලයක් යටතේ කොග්ගල කලාපය තුළ පිහිටි අක්කර 9.96 ක ඉඩමක සිදු කිරීමට නියමිතව තිබුණි. පසුව, 2014 දෙසැම්බර් 15 වන දින පරිපූරක ගිවිසුමක් ක්‍රියාත්මක කරන ලද අතර, එමඟින් කාමර 55 කින් යුත් හෝටලයක් ඉදිකිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘති විෂය පථය සංශෝධනය කර තිබුණි. ඒ අනුව ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාලය 2015 සැප්තැම්බර් 28 දක්වා දීර්ඝ කර තිබුණි. කෙසේ නමුත්, 2018 මාර්තු 31 දක්වා තවදුරටත් දීර්ඝ කිරීමක් ලබා දී තිබියදීත්, ව්‍යාපෘතිය අසම්පූර්ණව පැවතුනි. 2025 අගෝස්තු 20 වන දින වන විට, යෝජිත සංවර්ධනයේ සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක් දක්නට නොලැබීමත් සමඟ ඉඩම සහ පරිශ්‍රය නිෂ්කාර්යව සහ භාවිතයට නොගෙන පැවතුණි.

අනුකූල නොවීම සම්බන්ධයෙන් 2025 පෙබරවාරි 05 වන දින සමාගමට දැනුම් දී ඇති අතර ඉදිරි ක්‍රියාමාර්ග සඳහා ඔවුන්ගේ පිළිතුර බලාපොරොත්තුවෙන් සිටින බව. එසේම ඉඩමේ සහ පරිශ්‍රයේ කොටසක් උකස් කර ඇති බැවින් ගිවිසුම අවසන් කිරීම සම්බන්ධයෙන් නීති අංශයේ සමාලෝචනයන් ඉල්ලා ඇති බව.

මණ්ඩලයට ආදායමක් උපයා ගැනීම සඳහා ඉඩම සහ පරිශ්‍රය උපයෝගී කර ගැනීමට පියවර ගත යුතුය.

(ඈ) 2020 නොවැම්බර් 17 සහ 2021 අප්‍රේල් 06 දින අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණවලට අනුව, ශ්‍රී ලංකාවේ ලෝක ප්‍රසිද්ධ නවීකරණය කරන ලද ඖෂධ කලාපයක් ස්ථාපිත කිරීම, පෞද්ගලික ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීම, සෘජු රැකියා 2,000 ක් සහ වක්‍ර රැකියා 1,000 ක් උත්පාදනය කිරීම, ඖෂධ කර්මාන්තශාලා 40 ක් ස්ථාපිත කිරීම සහ ආනයන සඳහා වන විදේශ විනිමය ඉතිරි කිරීම ඇතුළු අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා අරබොකිකෙහි විශේෂිත ඖෂධ නිෂ්පාදන කලාපයක් සංවර්ධනය කිරීමට නියමිතව තිබුණි. කෙසේ නමුත්,

2020 දී අරබොකික ප්‍රදේශයේ ආයෝජන මණ්ඩලයට පවරා දුන් අක්කර 952 න් අක්කර 400 ක් මූලික වශයෙන් නම් කරන ලද විශේෂිත ඖෂධ කලාපයක් සඳහා වන අතර, එය අක්කර 200 බැගින් වූ අදියර දෙකකින් සංවර්ධනය කිරීමට නියමිතව ඇති බව. කෙසේ නමුත්, ඖෂධ ආයෝජන ස්ථාපිත කර නොමැති බව. පසුව, ආයෝජන මණ්ඩල මණ්ඩලය විසින් අපනයන-නැඹුරු බනිජ තෙල් පිරිපහදුවක් සහ ඒ ආශ්‍රිත සැකසුම් පහසුකම් ස්ථාපිත කිරීම වෙනුවෙන් තනි ව්‍යවසායයක් සඳහා දෙවන

ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීමට සහ කලාප පිහිටුවීමේ අපේක්ෂිත අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

2025 ඔක්තෝබර් 30 වන විට ආයෝජන නොමැතිකම සහ ප්‍රමාණවත් ප්‍රවර්ධන කටයුතු සිදු කිරීමට අපොහොසත් වීම හේතුවෙන් මෙම අරමුණු කිසිවක් සාක්ෂාත් කර ගැනීමට නොහැකි වී තිබුණි. මෙම කලාපය සඳහා මුලින් අක්කර 400 ක් සංවර්ධනය කිරීමට නියමිතව තිබුණද, ඇස්තමේන්තුගත ව්‍යාපෘති පිරිවැය වන රු. මිලියන 2,560 ට සාපේක්ෂව, ආයෝජන මණ්ඩලය විසින් රු. මිලියන 223.02 ක් සහ අනෙකුත් අමාත්‍යාංශ විසින් රු. මිලියන 197.2 ක් පමණක් වියදම් කර තිබුණි. ඖෂධ කලාපය වෙනුවට කාර්මික කලාපය සඳහා වියදමෙන් කොටසක් (රු.මිලියන 41.93) වැය කර ඇති බව ද සටහන් කර තිබුණි. එබැවින්, ආයෝජන මණ්ඩලය අපේක්ෂිත අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීමට අපොහොසත් වී තිබුණු අතර ආයෝජන හෝ ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ජනනය කිරීම සඳහා කලාපීය භූමිය ඵලදායී ලෙස භාවිතා කර නොතිබුණි.

අදියරේ සම්පූර්ණ අක්කර 200 සහ පළමු අදියරේ අක්කර 200 ඇතුළුව අක්කර 400 ක් වෙන් කරන ලද බව. ඖෂධ කලාපයේ පළමු අදියර සඳහා අක්කර 100 ක් පමණක් ඉතිරි කරමින් පළමු අදියරෙන් තවත් අක්කර 100 ක් එම ව්‍යවසාය සඳහාම වෙන් කරන ලද බව. ඉඩම් වෙන් කිරීමෙහි නිතර සිදුවන වෙනස්කම් සහ කැපවූ ඖෂධ ආයෝජකයින් නොමැතිකම හේතුවෙන් සම්බන්ධීකරණ යටිතල පහසුකම් සැලසුම් කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන බවට පත් වී ඇති බව, එබැවින් මූලික අවශ්‍යතා සහ ප්‍රමුඛතා සලකා බැලීම් මත පමණක් පදනම්ව ආයෝජන මණ්ඩලය සංවර්ධනයට අරමුදල් සපයා ඇති බව.

(ඉ) රෙදිපිළි නිෂ්පාදන අංශයේ තරඟකාරිත්වය වැඩි කිරීම, රෙදිපිළි නිෂ්පාදන අංශයේ අමුද්‍රව්‍ය අවශ්‍යතාවය සපුරා ගැනීම සහතික කිරීම, පෞද්ගලික ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීම, සෘජු රැකියා අවස්ථා 10,000 ක් සහ වක්‍ර රැකියා අවස්ථා 3,000 ක් උත්පාදනය කිරීම, රෙදිපිළි ආනයනය සඳහා වන විදේශ විනිමය ඉතිරි කිරීම සහ අපේක්ෂිත රෙදිපිළි ආනයන පිරිවැය - වාර්ෂිකව ඇමරිකානු ඩොලර් 1000 අඩු කිරීම වැනි අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා 2020 නොවැම්බර් 17 සහ 2021 අප්‍රේල් 06 දින අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණ මගින් ඵරාවුර් හි රෙදිපිළි නිෂ්පාදන කලාපයක් ස්ථාපිත කිරීම අවශ්‍ය වී තිබුණි. කෙසේ නමුත්, 2025 ඔක්තෝබර් 30 වන විට, එක් ආයෝජනයක් පමණක් සිදු කර ඇති අතර, ප්‍රධාන අරමුණු කිසිවක් සාක්ෂාත් කර නොතිබුණි. ආයෝජකයින් ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රවර්ධන ක්‍රියාකාරකම් සිදු කර ඇති බවට කිසිදු සාක්ෂියක් සපයා නොතිබුණි.

කොවිඩ්-19 වසංගත තත්ත්වය හේතුවෙන් සහ 2022 සහ 2023 වර්ෂවලදී, මුදල් අමාත්‍යාංශය විසින් 2022 අප්‍රේල් 26 දිනැති අංක 03/2022 සහ 2022 අගෝස්තු 08 දිනැති අංක 04/2022 දරන ජාතික අයවැය වක්‍රලේඛයට අනුව රාජ්‍ය වියදම් පාලනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් දේශීය අරමුදල් භාවිතයෙන් සිදු කරන ලද ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම තාවකාලිකව අත්හිටුවීම හේතුවෙන් සංවර්ධන කටයුතු ප්‍රමාද වූ බව. කලාපය තුළ දැනටමත් සිටින ආයෝජකයින්ට අවශ්‍ය සේවාවන් සපයා ඇති බව. 2026 දී ක්‍රියාත්මක කිරීමට නියමිත ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් අවසන් වීමත් සමඟ, කලාපයේ ඉතිරි ප්‍රදේශය තුළ නව ආයෝජන ව්‍යාපෘති ආරම්භ කිරීමට සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමට යටිතල පහසුකම් පවතිනු ඇති බව. කලාපය උපයෝජනය ප්‍රශස්ත කිරීම සඳහා සුදුසු ආයෝජකයින් කලාපය තුළට ප්‍රවර්ධනය කිරීම අවශ්‍ය වන බව.

ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීමට සහ කලාප පිහිටුවීමේ අපේක්ෂිත අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

(ඊ) දිවුලපිටිය ප්‍රදේශයේ වල්පිට ආම් හි සිටින වී අලෙවි මණ්ඩලය සමඟ එහි අක්කර 3 ක ඉඩම භාවිතා කිරීම සඳහා වූ කිසිදු ගිවිසුමක් 2025 සැප්තැම්බර් 12 වන දින වන විටත් විගණනයට ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි. එබැවින්, එකඟ වූ ආයෝජනයක් සිදුවී තිබේද සහ එය අදාළ කාල සීමාව තුළ සිදු කර තිබේද යන්න පැහැදිලි කර ගැනීම ගැටළු සහගත වේ. තවද, වෙඩි බෙහෙත් ගබඩා කිරීමේ අරමුණු ඇතිව මෙම ඉඩම දැනට රාජ්‍ය වෙළඳ සංස්ථාව විසින් භාවිතා කරනු ලැබුවද, එම ඉඩම තුළ මෙහෙයුම් කටයුතු කර ගෙන යාමට ඇති අයිතිය තහවුරු කරමින් රාජ්‍ය වෙළඳ සංස්ථාව, වී අලෙවි මණ්ඩලය සහ ආයෝජන මණ්ඩලය අතර වූ කිසිදු ගිවිසුමක් විගණනයට ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.

ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල්වරයා ඔහුගේ 2011.01.25 දිනැති ලිපියෙන් වල්පිට ඉඩමෙන් හඳුනාගත් කොටසක් දිගුකාලීන බදු පදනම මත වී අලෙවි මණ්ඩලයට පැවරීමට ජනාධිපති ලේකම් කාර්යාලය විසින් තීරණයක් ගෙන ඇති බවට දන්වා ඇති බව. මෙම පරිශ්‍රයේ ගබඩා ගොඩනැගිලි දෙකක් ඇති අතර, ඉන් එකක් දැනට වී අලෙවි මණ්ඩලය විසින් රාජ්‍ය වෙළඳ සංස්ථාවට (STC) වසර දෙකක කාලයක් සඳහා බදු දී ඇති බව. පුපුරණ ද්‍රව්‍ය ගබඩා කිරීම සඳහා STC විසින් මෙම ගබඩාව භාවිතා කරන අතර, මෙම පුපුරණ ද්‍රව්‍යවල ආරක්ෂාව සහතික කිරීම සඳහා ගේට්ටුව අසල පොලිස් මුරපොලක් පිහිටා ඇති බව.

ඉඩම සහ පරිශ්‍රය උපයෝජනය කිරීම සහ මණ්ඩලයට ආදායමක් උපයා ගැනීම සඳහා පියවර ගත යුතුය.

(උ) වල්පිට ආම් ඉඩම පවරා ගැනීමේ නියෝගයට අනුකූලව, එම ඉඩම ආයෝජන මණ්ඩලය ක්‍රියාත්මක කරන කාර්යයක් සඳහා යොදා ගත යුතු බව සඳහන් කර තිබුණි. කෙසේ නමුත්, 2003 ජනවාරි 08 දින ජාතික තරුණ සේවා සභාව සමඟ ඇති කරගත් ගිවිසුමට අනුව, තරුණ කටයුතු මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවීම සඳහා ආසන්න වශයෙන් අක්කර 20 ක භූමි ප්‍රමාණයක් වෙන් කර ඇති අතර, ආයෝජන මණ්ඩලයේ අරමුණුවලට අනුකූලව ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයට විදේශීය හෝ දේශීය ආයෝජන ගෙන ඒමේ කිසිදු අදහසක් නොමැති බව නිරීක්ෂණය විය. තවද, ජාතික තරුණ සේවා සභාව සඳහා වෙන් කරන ලද ඉඩම ඇතුළු පරිශ්‍රයන් සම්පූර්ණයෙන් ප්‍රයෝජනයට ගෙන නොමැති බව නිරීක්ෂණය විය.

තරුණ කටයුතු මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවීම සඳහා ආයෝජන මණ්ඩලය විසින් අක්කර 20 යි පර්චස් 17.72 ක ඉඩමක් වසර 30 ක බදු පදනමක් මත, වර්ෂයකට මුළු ඉඩම සඳහා රු. 5,796 ක නාමික බිම් කුලියකට ජාතික තරුණ සේවා සභාවට ලබා දී ඇති බව. ගිවිසුම 2003 ජනවාරි 08 වන දින ක්‍රියාත්මක කරන ලද බව.

ඉඩම සහ පරිශ්‍රය, ආර්ථික වශයෙන් හා කාර්යක්ෂමව භාවිතා කරන බවට සහතික කිරීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

3.2 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය
 (අ) මණ්ඩලය විසින් සපයන ලද බිම් කුලී උපලේඛනයට අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා එකම කලාපය තුළ වූ අක්කරයකට බිම් කුලිය, ව්‍යාපාර ආයතනයන්ගෙන් එකිනෙකට වෙනස් ආකාරයෙන් අය කර ගෙන තිබුණි. තවද, අපනයන සැකසුම් කලාපවල හෝ

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම
 සෑම කලාපයකම ගැසට් අනුපාත, නව ඉඩම් නිකුත් කිරීම සඳහා වන වාර්ෂික බිම් කුලියෙහි අවම ලංසු අනුපාතයන් සඳහා යොදා ගැනීමේ අරමුණ වෙනුවෙන් අදාළ වන බව. ලංසු වටිනාකම් මත පදනම් වූ ව්‍යාපාර ආයතන සමඟ අත්සන් කරන ලද

නිර්දේශය
 ගැසට් නිවේදනයට හෝ ගිවිසුමට අනුකූලව බිම් කුලී අනුපාතයන් විශ්ලේෂණය කළ යුතුය.

කාර්මික උද්‍යානවල ඇතැම් ව්‍යවසායන් සඳහා 2022 ජනවාරි 01 දිනැති අංක 2260/77 දරන ගැසට් පත්‍රයේ සඳහන් කර ඇති අවම මට්ටම්වලට වඩා අඩු අනුපාතයකට මණ්ඩලය විසින් බිම් කුලිය අය කර ඇති බව නිරීක්ෂණය විය.

ගිවිසුම මත සියලුම ඉන්වොයිසි නිකුත් කරනු ලබන බව. එබැවින්, ගැසට් අනුපාතයන් සහ ඉන්වොයිසි වටිනාකම වෙනස් විය හැකි බව.

තවද, ව්‍යාපාර ආයතන සමඟ අත්සන් කරන ලද එක් එක් ගිවිසුමක් තුළ නියම කර ඇති කොන්දේසි අනුව, ගෙවිය යුතු වාර්ෂික බිම් කුලිය වෙනස් විය හැකි බව.

එසේම, ගිවිසුමේ කොන්දේසි අනුව එක් එක් ව්‍යාපාර ආයතන සඳහා වන අනුපාත සංශෝධනය කිරීමේ කාලය අවුරුදු 3 සිට අවුරුදු 5 දක්වා වෙනස් වනු ඇති බව.

(ආ) සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ මණ්ඩලය විසින් කුලියට ලබා දී තිබෙන ගොඩනැගිලි තිස් හයක් සඳහා කුලී ගිවිසුම් අත්සන් කර නොතිබුණි. තවද, කුලියට ලබා දී ඇති ගොඩනැගිලිවලින් ආයතන අටක්, ඔවුන්ගේ කුලී ගිවිසුම් වලංගු දීර්ඝ කිරීමකින් තොරව කටුනායක කලාපයේ ගොඩනැගිලි අඛණ්ඩව ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් පැවතුණි.

නීතිමය ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක වන තෙක්, පිරිනැමීමේ ලිපියක් නිකුත් කිරීමෙන් පසු, පිරිනැමීමේ ලිපියේ දක්වා ඇති ආරම්භක දිනයට පරිශ්‍රය අත්පත් කර ගැනීම සහ මාසික කුලිය ගෙවීම සඳහා කුලී නිවැසියා නීත්‍යානුකූලව වගකිව යුතු බව සටහන් කර ඇති බව. ඒ අනුව, KEPZ හි මුදල් අංශය විසින් මාසිකව ඉන්වොයිසි නිකුත් කරනු ලබන බව.

ගිවිසුම් අත්සන් කිරීමට පෙර, සෑම පිරිනැමීමේ ලිපියක්ම මණ්ඩලයේ අනුමැතිය සඳහා සහ එකිනෙකට වලංගු කිරීම සඳහා ඉදිරිපත් කරන බව. COVID-19 වසංගතය සහ පැවති ආර්ථික අර්බුදය හේතුවෙන් හිඟ මුදල් ප්‍රමාද වී තිබුණු අතර කුලී නිවැසියන්ට සහනයක් ලබා දීම සඳහා අනුපාත කමිටුවේ අනුමැතිය ද ලබා ගන්නා ලද අතර බොහෝ කුලී නිවැසියන් ඔවුන්ගේ හිඟ මුදලින් සියයට 75 කට වඩා ගෙවා ඇති බව.

කෙසේ නමුත්, හිඟ මුදල් අය කර ගැනීමට හෝ පරිශ්‍රය නැවත ආයෝජන මණ්ඩලයේ භාරයට පවරා ගැනීමට පියවර ගනිමින් සිටින බව.

ගිවිසුම් අත්සන් කිරීමට/ අලුත් කිරීමට කාලෝචිත ආකාරයකින් පියවර ගත යුතුය.

(ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා වූ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මට අනුව, සෘජු විදේශ ආයෝජන සඳහා ඉලක්කගත මුදල ඇ. ඩොලර් මිලියන 1,304.7 ක් වූ නමුත්, උපලබ්ධි වූ සැබෑ ආයෝජනය ඇ. ඩොලර් මිලියන 612 ක් විය. ඒ අනුව, සපුරා ගෙන තිබුණු ඉලක්කය, සියයට 47 කි. තවද, 2022 දී

2024 දී සෘජු විදේශ ආයෝජන හිඟයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ එකම වර්ෂයේ තුළ පැවති ජාතික මැතිවරණ දෙකක් නිසා ඇති වූ දේශපාලන අවිනිශ්චිතතාවය බව. මෙම පුරෝකථනය කළ නොහැකි පරිසරය, ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය

සෘජු විදේශ ආයෝජන ප්‍රවර්ධනය කිරීමට පියවර ගත යුතුය.

ඇ. ඩොලර් මිලියන 1,076 ක් වූ සෘජු විදේශ ආයෝජන 2024 වන විට ඇ. ඩොලර් මිලියන 612 දක්වා අඩු වී ඇති අතර එය සියයට 43 ක අඩුවීමක් පෙන්නුම් කර තිබුණි.

අධිකාරියමත් කළ අතර ප්‍රාග්ධන ගලා ඒම් මන්දගාමී කළ බව. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සැබෑ ආයෝජන ඉලක්කගත මට්ටම්වලට වඩා සැලකිය යුතු ලෙස පහත වැටී ඇති බව.

(ඇ) මණ්ඩලය විසින් සපයන ලද ව්‍යාපෘති තත්ත්ව වාර්තාවට අනුව, වලංගු ගිවිසුම් පැවතියද, 2024 දෙසැම්බර් 31 වන විට ව්‍යවසායන් 63 ක් සිය මෙහෙයුම් නතර කර ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. වසා දමන ලද දේශීය හා විදේශීය ව්‍යවසායන්ගෙන් ලැබුණු මුළු ආයෝජනය ඇ. ඩොලර් මිලියන 0.024 ක් පමණක් විය. එසේම මෙම ව්‍යවසායන්ගෙන් ඇස්තමේන්තුගත රැකියා නියුක්තිය 13,285 ක් වූ අතර 2024 දෙසැම්බර් 31 වන විට තත්‍ය සේවක සංඛ්‍යාව 2,687 ක් පමණි. මෙයින් මෙම ගිවිසුම්වලට අදාළ ගැටළු විසඳීමට ප්‍රමාණවත් ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට මණ්ඩලය අපොහොසත් වී ඇති බවත් රැකියා අවස්ථා උත්පාදනය කරන තිරසාර ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීමට අපොහොසත් වී ඇති බවත් පෙන්නුම් කරනු ලබයි.

අදාළ සමාගමේ ඉල්ලීම් මත, ඉඩම් ආරවුල් මත හෝ උසාවි නඩු වැනි විවිධ හේතූන් මත සමාගම් වැසී යා හැකි බව. තවද, එම ලැයිස්තුවේ ඇති යම් ව්‍යාපෘති ගිවිසුම් (ව්‍යවසායන් 63) නවතා ඇති බව. ඊට අමතරව, සමහර සමාගම්වල ඇතැම් පුළුල් කිරීමේ ව්‍යාපෘති ඒකකයන් වසා දමා ඇති නමුත් ඒවායේ ප්‍රධාන ව්‍යාපෘති ඒකක දිගටම ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින බව.

ගිවිසුම්වලට අදාළ ගැටළු විසඳීමට සහ තිරසාර ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

(ඉ) 2024 වර්ෂයේ සංශෝධිත ප්‍රසම්පාදන සැලැස්මේ ප්‍රගති වාර්තාවට අනුව, සැලසුම් කර තිබූ ක්‍රියාකාරකම් 184 න් ක්‍රියාකාරකම් 86 ක් පමණක් අවසන් කර තිබුණි. ඒ අනුව, ප්‍රසම්පාදන සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රගතිය සියයට 46 ක් පමණි.

මූලික ප්‍රසම්පාදන සැලැස්ම සහ සංශෝධිත ප්‍රසම්පාදන සැලැස්ම මගින් සැලසුම් කරන ලද මුළු ප්‍රසම්පාදනයෙන් 2024 වර්ෂය තුළ ප්‍රසම්පාදනයන් 86 ක් සම්පූර්ණ කර ඇති බව.

ප්‍රසම්පාදන සැලැස්ම කාලෝචිත හා කාර්යක්ෂම ආකාරයකින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

3.3 නිෂ්කාර්ය හෝ උණ උපයෝජිත දේපල, පිරියත හා උපකරණ

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>ආයෝජන මණ්ඩලයේ කලාප සහ උද්‍යාන 13 ක් තුළ අක්කර 1,833.69 ක ඉඩම් ප්‍රමාණයක් හිස්ව පැවතුනි. ඊට අමතරව, කලාප සහ උද්‍යානවලින් පිටත පිහිටා ඇති කලාපීය නොවන ඉඩම් අක්කර 785.11 ක් ද හිස්ව පවතින බව හඳුනාගෙන තිබුණි. ඒ අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා වූ දෙසැම්බර් 31 වන දිනට මණ්ඩලය සතු</p>	<p>ආයෝජකයින් අතර හිස් ඉඩම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා මණ්ඩලය අඛණ්ඩව පියවර ගනිමින් සිටින බව.</p>	<p>ආයෝජකයින් අතර හිස් ඉඩම් ප්‍රවර්ධනය කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.</p>

ඉඩම් අක්කර 2,618.8 ක් ප්‍රයෝජනයට නොගෙන පවතින බව නිරීක්ෂණය විය. ප්‍රධාන වශයෙන් බිංගිරිය අදියර II, සූරියවැව සහ හම්බන්තොට කලාපවල පවතින මෙම හිස් ඉඩම්වලින් සැලකිය යුතු කොටසක් භාවිතයට නොගෙන පැවතීම විශේෂයෙන් දක්වා ඇති අතර, ඉන් මණ්ඩලයට කිසිදු ආදායමක් උපයා ගැනීමට හෝ රටට කිසිදු ආර්ථික වටිනාකමක් ලබා දීමට නොහැකි වී තිබුණි. ඒ අනුව, රටේ ප්‍රතිලාභය වෙනුවෙන් මණ්ඩලය තම ඉඩම් ඵලදායී ලෙස කළමනාකරණය කිරීමට අපොහොසත් වී ඇති බව නිරීක්ෂණය විය.